

POVIJEST

Ispitni katalog
za državnu maturu u
školskoj godini 2021./2022.

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

ISPITNI KATALOG ZA **DRŽAVNU MATURU** U ŠKOLSKOJ GODINI 2021./2022.
POVIJEST

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

SADRŽAJ

UVOD	5
1. PODRUČJA ISPITIVANJA	6
2. OBRAZOVNI ISHODI	7
2.1. RAZRADA OBRAZOVNIH ISHODA	10
3. STRUKTURA ISPITA	20
4. TEHNIČKI OPIS ISPITA	21
4.1. TRAJANJE ISPITA	21
4.2. IZGLED ISPITA I NAČIN RJEŠAVANJA	21
4.3. PRIBOR	21
5. OPIS BODOVANJA	22
6. PRIMJERI ZADATAKA	23
6.1. PRIMJER ZADATKA VIŠESTRUKOGA IZBORA	23
6.2. PRIMJER ZADATKA VIŠESTRUKOGA IZBORA (KRONOLOGIJE)	24
6.3. PRIMJER ZADATKA VIŠESTRUKOGA IZBORA (UZ POLAZNI SADRŽAJ)	25
6.4. PRIMJER ZADATKA PRODUŽENOGA ODGOVORA	26
7. PRIPREMA ZA ISPIT	31

Napomena:

Ispitni materijali iz Povijesti pisani su prema Hrvatskome pravopisu Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovje (<http://www.ihjj.hr>, 2013.). U obrazovnim ishodima preuzetim iz kurikuluma napravljene su jezične korekcije sukladno normi hrvatskoga standardnog jezika.

UVOD

Povijest je izborni predmet državne mature.

Ispitni katalog za državnu maturu iz Povijesti temeljni je dokument ispita u kojemu su navedeni i objašnjeni sadržaji, kriteriji te načini ispitivanja i vrednovanja znanja u školskoj godini 2021./2022. Usklađen je s odobrenim kurikulumom za Povijest za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj¹.

Sadrži sedam poglavlja:

1. Područja ispitivanja
2. Obrazovni ishodi
3. Struktura ispita
4. Tehnički opis ispita
5. Opis bodovanja
6. Primjeri zadataka
7. Priprema za ispit.

U prvoj i drugome poglavlju navedeno je što se ispituje u ispit. U prvoj poglavlju navedena su područja ispitivanja, a u drugome ključna znanja i vještine koje pristupnik² treba usvojiti.

U trećem, četvrtome i petome poglavlju opisani su način ispitivanja, struktura i oblik ispita, vrste zadataka te način rješavanja i vrednovanja zadataka i ispitnih cjelina.

U šestome poglavlju navedeni su primjeri zadataka s detaljnim objašnjenjem, a u sedmome poglavlju objašnjeno je na koji se način treba pripremiti za ispit.

---

1 NN, br. 27/19., 557 (20. 3. 2019.), Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Povijest za gimnazije u Republici Hrvatskoj

2 Termin „pristupnik” u ispitnom katalogu podrazumijeva rodnu razliku te se odnosi i na pristupnice i na pristupnike.

1. PODRUČJA ISPITIVANJA

Cilj je ispita državne mature iz Povijesti utvrditi razinu usvojenosti znanja (činjenica i generalizacija) te razinu razvijenosti kognitivnih sposobnosti definiranih kroz ishode učenja tijekom obrazovanja pristupnika. Taj se cilj očituje:

- u sagledavanju prošlosti uz korištenje vještinama i tehničkim konceptima vremena i prostora, uzroka i posljedica, kontinuiteta i promjena, rada s povijesnim izvorima, povijesne perspektive te usporedbe i sučeljavanja
- u argumentiranome raspravljanju uz prihvaćanje različitih utemeljenih stajališta
- u razumijevanju razdoblja i društva uključujući važne događaje, pojedince, procese, pojave kao i važna obilježja povijesnih razdoblja i društava koja su predmet proučavanja uz primjenu prikladne terminologije.

Ispitom državne mature iz Povijesti ispituju se sadržaji iz opće i nacionalne povijesti od prapovijesti do suvremenoga doba. Ti su sadržaji podijeljeni u četiri područja ispitivanja:

1. *Prapovijest i stari vijek*
2. *Srednji i rani novi vijek*
3. *Razdoblje od početka 18. stoljeća do kraja 1918. godine*
4. *Razdoblje nakon 1918. godine.*

2. OBRAZOVNI ISHODI

U ovome su poglavlju za svako područje ispitivanja navedeni obrazovni ishodi odnosno konkretni opisi onoga što pristupnik mora znati i razumjeti da bi ostvario željeni rezultat u ispitu državne mature iz Povijesti.

U tablici 1. navedeni su obrazovni ishodi područja ispitivanja *Prapovijest i stari vijek*.

Tablica 1. Obrazovni ishodi područja Prapovijest i stari vijek

PODRUČJE ISPITIVANJA	OBRAZOVNI ISHODI*
	Pristupnik analizira društvene promjene i odnose između društvenih skupina u prapovijesti i starome vijeku. (POV SŠ A.1.1.)
	Pristupnik analizira ulogu i važnost gospodarskih aktivnosti u prapovijesti i starome vijeku. (POV SŠ B.1.1.)
	Pristupnik analizira važnost širenja izuma i tehnologije u prapovijesti i starome vijeku. (POV SŠ C.1.1.)
1.1. Prapovijest i stari vijek	Pristupnik istražuje proces stvaranja i širenja države na Starome istoku i u Europi. (POV SŠ D.1.1.)
	Pristupnik analizira utjecaj državnoga uređenja na prava i status pojedinca u starome vijeku. (POV SŠ D.1.2.)
	Pristupnik analizira različite ideje, umjetnost i predmete za svakodnevnu upotrebu u prapovijesti i u starome vijeku. (POV SŠ E.1.1.)
	Pristupnik istražuje pojavu i razvoj pisma te obilježja religija u starome vijeku. (POV SŠ E.1.2.)

U tablici 2. navedeni su obrazovni ishodi područja ispitivanja *Srednji i rani novi vijek*.

Tablica 2. Obrazovni ishodi područja Srednji i rani novi vijek

PODRUČJE ISPITIVANJA	OBRAZOVNI ISHODI*
	Pristupnik analizira društvene promjene i odnose između društvenih skupina u srednjemu i ranome novom vijeku. (POV SŠ A.2.1.)
	Pristupnik analizira gospodarsku dinamiku srednjega i ranoga novog vijeka. (POV SŠ B.2.1.)
	Pristupnik analizira utjecaje razvoja znanosti i tehnologije na društveni i gospodarski razvoj tijekom srednjega i ranoga novog vijeka. (POV SŠ C.2.1.)
2.1. Srednji i rani novi vijek	Pristupnik analizira državno-politički razvoj u srednjemu i ranome novom vijeku u svijetu, Europi i u hrvatskim zemljama. (POV SŠ D.2.1.)
	Pristupnik uspoređuje različite ideje, umjetničke stilove i dostignuća srednjega i ranoga novog vijeka. (POV SŠ E.2.1.)
	Pristupnik analizira sukobe i prožimanja religija u društvima i kulturama srednjega i ranoga novog vijeka. (POV SŠ E.2.2.)

U tablici 3. navedeni su obrazovni ishodi područja ispitivanja *Razdoblje od početka 18. stoljeća do kraja 1918. godine*.

Tablica 3. Obrazovni ishodi područja Razdoblje od početka 18. stoljeća do kraja 1918. godine

PODRUČJE ISPITIVANJA	OBRAZOVNI ISHODI*
	Pristupnik procjenjuje društvene promjene i migracije u svijetu i Hrvatskoj od 18. stoljeća do početka 20. stoljeća. (POV SŠ A.3.1.)
	Pristupnik prosuđuje različitost i dinamiku gospodarskih promjena u svijetu i hrvatskim zemljama od 18. do početka 20. stoljeća. (POV SŠ B.3.1.)
3.1. Razdoblje od početka 18. stoljeća do kraja 1918. godine	Pristupnik prosuđuje povezanost industrijskih revolucija, znanosti i obrazovanja s razvojem nacija i nacionalizama. (POV SŠ C.3.1.)
	Pristupnik tumači uzroke i posljedice nacionalnih pokreta, ideologija i ratova u svijetu i u hrvatskim zemljama do početka 20. stoljeća. (POV SŠ D.3.1.)
	Pristupnik klasificira modele i različite koncepte nacionalnih integracija u svijetu i na prostoru hrvatskih zemalja. (POV SŠ D.3.2.)
	Pristupnik vrednuje kulturno stvaralaštvo, filozofske pravce i umjetničke stilove u svijetu, Europi i Hrvatskoj od 18. stoljeća do početka 20. stoljeća. (POV SŠ E.3.1.)

U tablici 4. navedeni su obrazovni ishodi područja ispitivanja *Razdoblje nakon 1918. godine*.

Tablica 4. Obrazovni ishodi područja Razdoblje nakon 1918. godine

PODRUČJE ISPITIVANJA	OBRAZOVNI ISHODI*
	Pristupnik prosuđuje odnose različitih društvenih skupina te dinamiku društvenih promjena u Hrvatskoj, Europi i svijetu u prvoj polovini 20. stoljeća. (POV SŠ A.4.1.)
	Pristupnik preispituje različite oblike i etape gospodarskoga razvoja 20. i 21. stoljeća u Hrvatskoj, Europi i svijetu. (POV SŠ B.4.1.)
4.1. Razdoblje nakon 1918. godine	Pristupnik vrednuje razvoj tehnologije i izume koji su promijenili život čovjeka u 20. i 21. stoljeću. (POV SŠ C.4.1.)
	Pristupnik preispituje proces razvoja država i njihovo političko uređenje u svijetu i Europi nakon dvaju svjetskih ratova. (POV SŠ D.4.1.)
	Pristupnik prosuđuje nastanak i nestanak dviju jugoslavenskih država kao i stvaranje samostalne i demokratske Hrvatske. (POV SŠ D.4.2.)
	Pristupnik prosuđuje ljudsko stvaralaštvo u 20. i 21. stoljeću. (POV SŠ E.4.1.)

2.1. RAZRADA OBRAZOVNIH ISHODA

U tablici 5. navedeni su i razrađeni obrazovni ishodi područja ispitivanja *Prapovijest i stari vijek*.

Tablica 5. Razrada obrazovnih ishoda područja Prapovijest i stari vijek

PODRUČJE 1. PRAPOVIJEST I STARI VIJEK		
OBRAZOVNI ISHODI*	RAZRADA OBRAZOVNIH ISHODA PREMA KONCEPTIMA**	RAZRADA SADRŽAJA ZA IZRADU PITANJA***
Pristupnik analizira društvene promjene i odnose između društvenih skupina u prapovijesti i starome vijeku. (POV SŠ A.1.1.) Pristupnik analizira ulogu i važnost gospodarskih aktivnosti u prapovijesti i starome vijeku. (POV SŠ B.1.1.) Pristupnik analizira važnost širenja izuma i tehnologije u prapovijesti i starome vijeku. (POV SŠ C.1.1.) Pristupnik istražuje proces stvaranja i širenja države na Starome istoku i u Europi. (POV SŠ D.1.1.) Pristupnik analizira utjecaj državnoga uređenja na prava i status pojedinca u starome vijeku. (POV SŠ D.1.2.) Pristupnik analizira različite ideje, umjetnost i predmete za svakodnevnu upotrebu u prapovijesti i u starome vijeku. (POV SŠ E.1.1.) Pristupnik istražuje pojavu i razvoj pisma te obilježja religija u starome vijeku. (POV SŠ E.1.2.)	VP – Pristupnik određuje vremenske i prostorne odrednice UP – Pristupnik kategorizira/ objašnjava uzroke i posljedice KP – Pristupnik objašnjava kontinuitet i promjene	VP <ul style="list-style-type: none"> ◆ prapovijesnoga razdoblja i staroga vijeka u svijetu, Europi i Hrvatskoj koristeći se različitim vrstama vremenskih i prostornih organizatora poput zemljovida ili lenti vremena.
		UP <ul style="list-style-type: none"> ◆ društvenih promjena te nastanka društvenih skupina i odnosa među njima
		UP <ul style="list-style-type: none"> ◆ gospodarskih aktivnosti te širenja izuma i tehnologije
		UP <ul style="list-style-type: none"> ◆ procesa stvaranja i širenja država i utjecaja državnoga uređenja na prava i status pojedinca.
		UP <ul style="list-style-type: none"> ◆ pojave i razvoja pisma.
		UP <ul style="list-style-type: none"> ◆ vjerovanja i kultova u prapovijesti te nastanka i obilježja religija u starome vijeku.
		KP <ul style="list-style-type: none"> ◆ društvenih skupina u prapovijesti i starome vijeku

PODRUČJE 1. PRAPOVIJEST I STARI VIJEK		
OBRAZOVNI ISHODI*	RAZRADA OBRAZOVNIH ISHODA PREMA KONCEPTIMA**	RAZRADA SADRŽAJA ZA IZRADU PITANJA***
	RPI – Pristupnik se koristi podatcima iz izvora kojima objašnjava povjesne događaje, pojave i procese	<p>RPI</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ razvoja društva i gospodarstva. <p>RPI</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ razvoja tehnologije. <p>RPI</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ stvaranja i širenja država i utjecaja državnoga uređenja na prava i status pojedinca. <p>RPI</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ razvoja pisma. <p>RPI</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ vjerovanja i kultova u prapovijesti te nastanka i obilježja religija u starome vijeku.
	PP – Pristupnik objašnjava različite perspektive	<p>PP</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ društvenih pojava, procesa i gospodarskoga razvoja <p>PP</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ širenja izuma i tehnologije. <p>PP</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ procesa stvaranja i širenja država i utjecaja državnoga uređenja na prava i status pojedinca. <p>PP</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ vjerovanja i kultova u prapovijesti te nastanka i obilježja religija u starome vijeku. <p>PP</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ pojave i razvoja pisma. <p>PP</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ ideja u umjetnosti i predmeta za svakodnevnu upotrebu.

PODRUČJE 1. PRAPOVIJEST I STARI VIJEK		
OBRAZOVNI ISHODI*	RAZRADA OBRAZOVNIH ISHODA PREMA KONCEPTIMA**	RAZRADA SADRŽAJA ZA IZRADU PITANJA***
		US <ul style="list-style-type: none"> ◆ društvenih pojava, procesa i gospodarskoga razvoja.
		US <ul style="list-style-type: none"> ◆ širenja izuma i tehnologije.
	US – Pristupnik uspoređuje i sučeljava različite interpretacije	US <ul style="list-style-type: none"> ◆ stvaranja i širenja država i utjecaja državnoga uređenja na prava i status pojedinca.
		US <ul style="list-style-type: none"> ◆ pojave i razvoja pisma.
		US <ul style="list-style-type: none"> ◆ vjerovanja i kultova u prapovijesti te nastanka i obilježja religija u starome vijeku
		US <ul style="list-style-type: none"> ◆ ideja u umjetnosti i predmeta za svakodnevnu upotrebu.

* šifra ishoda određuje domenu propisanu kurikulumom

** Značenje kratica koncepata prema kurikulumu može se pronaći ispod tablice 5.

*** Konkretni popis tematskih sadržaja u svakom području ispitivanja pristupnici mogu pronaći u Kurikulumu za Povijest.

Kratice tehničkih koncepata prema kurikulumu:

VP (Vrijeme i prostor)

UP (Uzroci i posljedice)

KP (Kontinuitet i promjena)

RPI (Rad s povjesnim izvorima)

PP (Povjesna perspektiva)

US (Usporedba i sučeljavanje)

Objašnjenje svakog od navedenih tehničkih koncepata pristupnici mogu pronaći u kurikulumu.

U tablici 6. navedeni su i razrađeni obrazovni ishodi područja ispitivanja *Srednji i rani novi vijek*.

Tablica 6. Razrada obrazovnih ishoda područja Srednji i rani novi vijek

PODRUČJE 2. SREDNJI I RANI NOVI VIJEK		
OBRAZOVNI ISHODI	RAZRADA OBRAZOVNIH ISHODA PREMA KONCEPTIMA	RAZRADA SADRŽAJA ZA IZRADU PITANJA
Pristupnik analizira društvene promjene i odnose između društvenih skupina u srednjemu i ranome novom vijeku. (POV SŠ A.2.1.)	VP – Pristupnik određuje vremenske i prostorne odrednice	VP ◆ srednjega i ranoga novog vijeka u svijetu, Europi i Hrvatskoj koristeći se različitim vrstama vremenskih i prostornih organizatora poput zemljovida i lenti vremena.
Pristupnik analizira gospodarsku dinamiku srednjega i ranoga novog vijeka. (POV SŠ B.2.1.)		UP ◆ društvenih promjena, gospodarskoga razvoja i gospodarskoga približavanja Europe izvaneuropskim civilizacijama.
Pristupnik analizira utjecaje razvoja znanosti i tehnologije na društveni i gospodarski razvoj tijekom srednjega i ranoga novog vijeka. (POV SŠ C.2.1.)	UP – Pristupnik objašnjava uzroke i posljedice	UP ◆ oblikovanja državnih organizacija i državnoga razvoja hrvatskih zemalja.
Pristupnik analizira državno-politički razvoj u srednjemu i ranome novom vijeku u svijetu, Europi i u hrvatskim zemljama. (POV SŠ D.2.1.)		UP ◆ pojave umjetničkih stilova i kulturnih dostignuća.
Pristupnik uspoređuje različite ideje, umjetničke stilove i dostignuća srednjega i ranoga novog vijeka. (POV SŠ E.2.1.)		UP ◆ utjecaja religije na duhovni život i kulturni razvoj.
Pristupnik analizira sukobe i prožimanja religija u društвima i kulturama srednjega i ranoga novog vijeka. (POV SŠ E.2.2.)	KP – Pristupnik objašnjava kontinuitet i promjene	UP ◆ sukoba i prožimanja religija u društвima i kulturama srednjega i ranoga novog vijeka.
		KP ◆ gospodarske dinamike srednjega i ranoga novog vijeka.
		KP ◆ društvenoga i gospodarskoga razvoja preko znanosti i tehnologije.
		KP ◆ oblikovanja državnih organizacija i državnoga razvoja hrvatskih zemalja.

PODRUČJE 2. SREDNJI I RANI NOVI VIJEK		
OBRAZOVNI ISHODI	RAZRADA OBRAZOVNIH ISHODA PREMA KONCEPTIMA	RAZRADA SADRŽAJA ZA IZRADU PITANJA
	KP – Pristupnik objašnjava kontinuitet i promjene	<p>KP</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ umjetničkih stilova i kulturnih dostignuća.
	RPI – Pristupnik analizira/ upotrebljava podatke iz izvora kojima objašnjava povijesne pojave, procese i događaje	<p>KP</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ duhovnoga života i kulturnoga razvoja preko religije <p>RPI</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ unutar društvenih odnosa, struktura i promjena, gospodarskoga razvoja i gospodarskoga približavanja Europe izvaneuropskim civilizacijama.
	RPI – Pristupnik analizira/ upotrebljava podatke iz izvora kojima objašnjava povijesne pojave, procese i događaje	<p>RPI</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ u razvoju znanosti i tehnologije koji utječu na društveni i gospodarski razvoj. <p>RPI</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ na primjeru oblikovanja državnih organizacija i državnoga razvoja hrvatskih zemalja. <p>RPI</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ iz umjetnosti i kulture <p>RPI</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ iz religije koji utječu na duhovni život i kulturni razvoj na temelju primarnih i sekundarnih povijesnih izvora.
	PP – Pristupnik objašnjava različite perspektive	<p>PP</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ društvenih promjena, gospodarskoga razvoja i gospodarskoga približavanja Europe izvaneuropskim civilizacijama. <p>PP</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ razvoja znanosti i tehnologije. <p>PP</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ oblikovanja državnih organizacija i državnoga razvoja hrvatskih zemalja. <p>PP</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ pojave umjetničkih stilova i kulturnih dostignuća.

PODRUČJE 2. SREDNJI I RANI NOVI VIJEK		
OBRAZOVNI ISHODI	RAZRADA OBRAZOVNIH ISHODA PREMA KONCEPTIMA	RAZRADA SADRŽAJA ZA IZRADU PITANJA
	PP – Pristupnik objašnjava različite perspektive	<p>PP</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ utjecaja religije na duhovni život i kulturni razvoj.
	US – Pristupnik uspoređuje i sučeljava različite interpretacije	<p>PP</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ sukoba i prožimanja religija u društвima i kulturama srednjega i ranoga novog vijeka.
		<p>US</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ društvenih promjena, gospodarskoga razvoja i gospodarskoga približavanja Europe izvaneuropskim civilizacijama.
		<p>US</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ razvoja znanosti i tehnologije
		<p>US</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ oblikovanja državnih organizacija i državnoga razvoja hrvatskih zemalja.
		<p>US</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ pojave umjetničkih stilova i kulturnih dostignuća.
		<p>US</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ utjecaja religije na duhovni život i kulturni razvoj.
		<p>US</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ sukoba i prožimanja religija u društвima i kulturama srednjega i ranoga novog vijeka.

U tablici 7. navedeni su i razrađeni obrazovni ishodi područja ispitivanja *Od početka 18. stoljeća do kraja 1918. godine*.

Tablica 7. Razrada obrazovnih ishoda područja Od početka 18. stoljeća do kraja 1918. godine

PODRUČJE 3. OD POČETKA 18. STOLJEĆA DO KRAJA 1918. GODINE		
OBRAZOVNI ISHODI	RAZRADA OBRAZOVNIH ISHODA PREMA KONCEPTIMA	RAZRADA SADRŽAJA ZA IZRADU PITANJA
Pristupnik procjenjuje društvene promjene i migracije u svijetu i Hrvatskoj od 18. stoljeća do početka 20. stoljeća. (POV SŠ A.3.1.)	VP – Pristupnik određuje vremenske i prostorne odrednice	VP ◆ društvenih, gospodarskih, političkih, znanstvenih, kulturnih i tehnoloških promjena od 18. stoljeća do kraja 1918. godine u svijetu, Europi i Hrvatskoj koristeći se različitim vrstama vremenskih i prostornih organizatora poput zemljovida i lente vremena.
Pristupnik prosuđuje različitost i dinamiku gospodarskih promjena u svijetu i hrvatskim zemljama od 18. do početka 20. stoljeća. (POV SŠ B.3.1.)		UP ◆ društvenih i gospodarskih promjena te migracija.
Pristupnik prosuđuje povezanost industrijskih revolucija, znanosti i obrazovanja s razvojem nacija i nacionalizama. (POV SŠ C.3.1.)	UP – Pristupnik objašnjava uzroke i posljedice	UP ◆ razvoja znanosti i tehnologije.
Pristupnik tumači uzroke i posljedice nacionalnih pokreta, ideologija i ratova u svijetu kao i u hrvatskim zemljama do početka 20. stoljeća. (POV SŠ D.3.1.)		UP ◆ ratova, revolucionarnih i nacionalnih pokreta te ideologija.
Pristupnik klasificira modele i različite koncepte nacionalnih integracija u svijetu i na prostoru hrvatskih zemalja. (POV SŠ D.3.2.)		UP ◆ razvoja kulture, filozofije i umjetnosti od 18. stoljeća do kraja 1918. godine u svijetu, Europi i Hrvatskoj.
Pristupnik vrednuje kulturno stvaralaštvo, filozofske pravce i umjetničke stilove u svijetu, Europi i Hrvatskoj od 18. stoljeća do početka 20. stoljeća. (POV SŠ E.3.1.)	KP – Pristupnik objašnjava razvoj i promjene	KP ◆ društvenih i gospodarskih odnosa te migracija. KP ◆ znanosti i tehnologije. KP ◆ ratova, revolucionarnih i nacionalnih pokreta te ideologija. KP ◆ kulture, filozofije i umjetnosti od 18. stoljeća do kraja 1918. godine u svijetu, Europi i Hrvatskoj.

PODRUČJE 3. OD POČETKA 18. STOLJEĆA DO KRAJA 1918. GODINE		
OBRAZOVNI ISHODI	RAZRADA OBRAZOVNIH ISHODA PREMA KONCEPTIMA	RAZRADA SADRŽAJA ZA IZRADU PITANJA
	RPI – Pristupnik oblikuje odgovor koji uključuje podatke iz izvora kojima objašnjava	<p>RPI</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ društvene i gospodarske promjene te migracije.
		<p>RPI</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ razvoj znanosti i tehnologije.
		<p>RPI</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ ratove, revolucionarne i nacionalne pokrete te ideologije.
		<p>RPI</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ razvoj kulture, filozofije i umjetnosti na temelju primarnih i sekundarnih povijesnih izvora.
	PP – Pristupnik objašnjava različite perspektive	<p>PP</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ društvenih i gospodarskih promjena te migracija.
		<p>PP</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ razvoja znanosti i tehnologije.
		<p>PP</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ ratova, revolucionarnih i nacionalnih pokreta te ideologija.
		<p>PP</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ razvoja kulture, filozofije i umjetnosti od 18. stoljeća do kraja 1918. godine u svijetu, Europi i Hrvatskoj.
	US – Pristupnik analizira različite interpretacije	<p>US</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ društvenih i gospodarskih promjena te migracija.
		<p>US</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ razvoja znanosti i tehnologije.
		<p>US</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ ratova, revolucionarnih i nacionalnih pokreta te ideologija.
		<p>US</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ razvoja kulture, filozofije i umjetnosti od 18. stoljeća do kraja 1918. godine u svijetu, Europi i Hrvatskoj.

U tablici 8. navedeni su i razrađeni obrazovni ishodi područja ispitivanja *Razdoblje nakon 1918. godine*.

Tablica 8. Razrada obrazovnih ishoda područja Razdoblje nakon 1918. godine

PODRUČJE 4. RAZDOBLJE NAKON 1918. GODINE		
OBRZOVNI ISHODI	RAZRADA OBRAZOVNIH ISHODA PREMA KONCEPTIMA	RAZRADA SADRŽAJA ZA IZRADU PITANJA
Pristupnik prosuđuje odnose različitih društvenih skupina te dinamiku društvenih promjena u Hrvatskoj, Europi i svijetu u prvoj polovini 20. stoljeća. (POV SŠ A.4.1.)	VP – Pristupnik određuje vremenske i prostorne odrednice	VP ◆ društvenoga, političkoga i gospodarskoga razvoja europskih država i međunarodnih odnosa nakon 1918. godine te politički i državno pravni položaj Hrvatske od kraja Prvoga svjetskog rata do ulaska u Europsku uniju koristeći se različitim vrstama vremenskih i prostornih organizatora poput zemljovida i lenti vremena.
Pristupnik preispituje različite oblike i etape gospodarskoga razvoja 20. i 21. stoljeća u Hrvatskoj, Europi i svijetu. (POV SŠ B.4.1.)	UP – Pristupnik analizira uzroke i posljedice	UP ◆ razvoja demokratskih sustava i pojave totalitarnih režima.
Pristupnik vrednuje razvoj tehnologije i izume koji su promjenili život čovjeka u 20. i 21. stoljeću. (POV SŠ C.4.1.)	UP – Pristupnik analizira uzroke i posljedice	UP ◆ vojnih sukoba i masovnih stradanja u 20. stoljeću.
Pristupnik preispituje proces razvoja država i njihovo političko uređenje u svijetu i Europi nakon dvaju svjetskih ratova. (POV SŠ D.4.1.)	UP – Pristupnik analizira uzroke i posljedice	UP ◆ ekonomskih aktivnosti, razvoja gospodarstva i novih tehnologija.
Pristupnik prosuđuje nastanak i nestanak dviju jugoslavenskih država kao i stvaranje samostalne i demokratske Hrvatske. (POV SŠ D.4.2.)	UP – Pristupnik analizira uzroke i posljedice	UP ◆ odnosa politike i umjetnosti nakon 1918. godine.
Pristupnik prosuđuje ljudsko stvaralaštvo u 20. i 21. stoljeću. (POV SŠ E.4.1.)	KP – Pristupnik objašnjava kontinuitet i promjene	KP ◆ razvoja demokratskih sustava te dometa, ritma i trajanja totalitarnih režima.
		KP ◆ vojnih sukoba i masovnih stradanja u 20. stoljeću.
		KP ◆ ekonomskih aktivnosti, razvoja gospodarstva i novih tehnologija.
		KP ◆ odnosa politike i umjetnosti nakon 1918. godine.

PODRUČJE 4. RAZDOBLJE NAKON 1918. GODINE		
OBRAZOVNI ISHODI	RAZRADA OBRAZOVNIH ISHODA PREMA KONCEPTIMA	RAZRADA SADRŽAJA ZA IZRADU PITANJA
	RPI – Pristupnik oblikuje odgovor koji uključuje podatke iz izvora kojima objašnjava	<p>RPI</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ razvoj demokratskih sustava te domet, ritam i trajanje totalitarnih režima. <p>RPI</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ vojne sukobe i masovna stradanja u 20. stoljeću. <p>RPI</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ ekonomske aktivnosti, razvoj gospodarstva i novih tehnologija. <p>RPI</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ odnos politike i umjetnosti nakon 1918. godine na temelju primarnih i sekundarnih povijesnih izvora.
	PP – Pristupnik analizira različite perspektive	<p>PP</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ razvoja demokratskih sustava i pojave totalitarnih režima. <p>PP</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ vojnih sukoba i masovnih stradanja u 20. stoljeću. <p>PP</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ ekonomskih aktivnosti, razvoja gospodarstva i novih tehnologija. <p>PP</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ odnosa politike i umjetnosti nakon 1918. godine
	US – Pristupnik analizira različite interpretacije	<p>US</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ razvoja demokratskih sustava i pojave totalitarnih režima. <p>US</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ vojnih sukoba i masovnih stradanja u 20. stoljeću. <p>US</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ ekonomskih aktivnosti, razvoja gospodarstva i novih tehnologija. <p>US</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ odnosa politike i umjetnosti nakon 1918. godine.

3. STRUKTURA ISPITA

Ispit državne mature iz Povijesti sadrži **47** zadataka.

Od pristupnika se očekuje poznavanje temeljne povjesne terminologije, događaja, pojava i procesa te razumijevanje uzročno-posljedičnih veza (razlikovanje i klasificiranje uzroka i posljedica povjesnih događaja, pojava i procesa, slijeda povjesnih događaja, pojava i procesa, povjesnih promjena i kontinuiteta, povjesnih izvora kroz analizu ilustrativnih i tekstualnih materijala pri interpretaciji povjesnih zemljovida i kronoloških i statističkih tablica te sposobnost kronološkoga razmišljanja).

Struktura ispita za školsku godinu 2021./2022. prikazana je u tablici 9.

Tablica 9. Struktura ispita iz Povijesti

PODRUČJA ISPITIVANJA	BROJ ZADATAKA PO PODRUČJU ISPITIVANJA	ZADATCI VIŠESTRUKOGA IZBORA	ZADATCI VIŠESTRUKOGA IZBORA (KRONOLOGIJA)	ZADATCI VIŠESTRUKOGA IZBORA UZ POLAZNI SADRŽAJ*	ZADATAK PRODUŽENOGA ODGOVORA
Prapovijest i stari vijek	10	6	2	2	0
Srednji i rani novi vijek	11	7	2	2	0
Od početka 18. stoljeća do kraja 1918.	13	8	2	2	1
Razdoblje nakon 1918.	13	9	2	2	0
UKUPNO	47	30	8	8	1

* U svakome zadatku dva su pitanja vezana za zajednički polazni materijal (povjesni zemljovid, povjesni izvor ili slikovni prilog).

4. TEHNIČKI OPIS ISPITA

Tehnički opis ispita podrazumijeva trajanje ispita, izgled i način rješavanja ispita te pribor za rješavanje ispita.

4.1. TRAJANJE ISPITA

Ispit državne mature iz Povijesti traje **135 minuta** bez stanke.

Vremenik provedbe bit će objavljen na mrežnoj stranici Nacionalnoga centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja (www.ncvvo.hr).

4.2. IZGLED ISPITA I NAČIN RJEŠAVANJA

Pristupnik dobiva sigurnosnu vrećicu u kojoj su ispitna knjižica, list za odgovore i list za koncept.

Važno je pozorno pročitati tekst općih uputa i tekst uputa za rješavanje zadataka i označavanje točnih odgovora.

U zadatcima zatvorenoga tipa (zadatci višestrukoga izbora) pristupnik mora označiti točne odgovore znakom X na listu za odgovore. Ako pristupnik označi više od jednoga odgovora, zadatak će se bodovati s 0 (nula) bodova bez obzira na to što je među označenima i točan odgovor.

U zadatcima otvorenoga tipa (zadatak produženoga odgovora) pristupnik mora odgovoriti na predviđeno mjesto u ispitnoj knjižici prema uputi koja je zadana u zadatku. Ako pristupnik pogriješi, treba precrtati netočan odgovor, staviti ga u zagradu, napisati točan odgovor i staviti skraćeni potpis pokraj točnoga odgovora. Zabranjeno je potpisati se punim imenom i prezimenom.

Pri rješavanju zadataka otvorenoga tipa pristupnici mogu upotrebljavati list za koncept, ali na kraju moraju svoje odgovore čitko upisati na predviđeno mjesto u ispitnoj knjižici.

4.3. PRIBOR

Tijekom pisanja ispita dopušteno je upotrebljavati isključivo kemijsku olovku kojom se piše plavom ili crnom bojom.

5. OPIS BODOVANJA

Pristupnik u ispitnu može ostvariti 63 boda.

Svaki točno označen odgovor u zadatcima višestrukoga izbora i u zadatcima višestrukoga izbora (kronologije) donosi jedan bod.

Svaki točno označen odgovor u zadatcima višestrukoga izbora (uz polazni sadržaj) donosi jedan bod. Uspješnim rješavanjem tih zadataka pristupnik može ostvariti dva boda.

Zadatak otvorenoga tipa donosi maksimalno tri boda za svaki utvrđeni kriterij. Uspješnim rješavanjem toga zadatka pristupnik može ostvariti devet bodova.

Ljestvica bodovanja prikazana je u tablici 10.

Tablica 10. Bodovanje ispita iz Povijesti

PODRUČJA ISPITIVANJA	ZADATCI VIŠESTRUKOGA IZBORA	ZADATCI VIŠESTRUKOGA IZBORA (KRONOLOGIJA)	ZADATCI VIŠESTRUKOGA IZBORA UZ POLAZNI SADRŽAJ	ZADATAK PRODUŽENOGA ODGOVORA	UKUPNO
Prapovijest i stari vijek	6	2	4	0	12
Srednji i rani novi vijek	7	2	4	0	13
Od početka 18. stoljeća do kraja 1918.	8	2	4	9	23
Razdoblje nakon 1918.	9	2	4	0	15
UKUPNO	30 BODOVA	8 BODOVA	16 BODOVA	9 BODOVA	63 BODA

6. PRIMJERI ZADATAKA

U ovome poglavlju navedeni su primjeri zadataka. Uz svaki primjer zadatka navedeni su uputa za rješavanje zadatka, točan odgovor, obrazovni ishod koji se tim zadatkom ispituje te način bodovanja.

6.1. PRIMJER ZADATKA VIŠESTRUKOGA IZBORA

Zadatak višestrukoga izbora sastoji se od upute (u kojoj je opisan način rješavanja zadatka i koja je zajednička za sve zadatke toga tipa u nizu), osnove (u kojoj je postavljen zadatak) te četiriju ponuđenih odgovora od kojih je jedan točan.

Uputa za rješavanje zadatka višestrukog izbora glasi:

U sljedećemu zadatku od više ponuđenih odgovora samo je **jedan** točan.

Točan odgovor morate označiti znakom X na listu za odgovore.

Točan odgovor donosi jedan bod.

Zadatak:

Što je od navedenoga uzrok pojave kolonata?

- A.** veliki troškovi za birokraciju
- B.** Dioklecijanov edikt o cijenama
- C.** Velika seoba naroda
- D.** smanjenje broja robova

TOČAN ODGOVOR: D. smanjenje broja robova

OBRAZOVNI ISHOD: POV SŠ B.1.1. Pristupnik analizira ulogu i važnost gospodarskih aktivnosti u prapovijesti i starome vijeku.

BODOVANJE: 1 bod – točan odgovor

0 bodova – netočan odgovor, odgovor nije označen ili je označeno više odgovora

6.2. PRIMJER ZADATKA VIŠESTRUKOGA IZBORA (KRONOLOGIJE)

Zadatak višestrukoga izbora (kronologije) sastoji se od upute (u kojoj je opisan način rješavanja zadatka i koja je zajednička za sve zadatke toga tipa u nizu) i osnove (u kojoj je postavljen zadatak) te četiriju ponuđenih odgovora od kojih je jedan točan.

Uputa za rješavanje zadatka višestrukoga izbora (kronologije) glasi:

U sljedećemu zadatku od više ponuđenih odgovora samo je **jedan** točan.

Točan odgovor morate označiti znakom X na listu za odgovore.

Točan odgovor donosi jedan bod.

Zadatak:

U kojemu su nizu točno kronološki poredani događaji iz razdoblja nastanka samostalne i suverene Republike Hrvatske?

- A.** konstituiranje prvoga višestranačkog sabora → početak tzv. balvan-revolucije
→ prihvatanje prvoga ustava Republike Hrvatske → krvavi Uskrs
- B.** početak tzv. balvan-revolucije → konstituiranje prvoga višestranačkog sabora
→ prihvatanje prvoga ustava Republike Hrvatske → krvavi Uskrs
- C.** krvavi Uskrs → konstituiranje prvoga višestranačkog sabora
→ početak tzv. balvan-revolucije → prihvatanje prvoga ustava Republike Hrvatske
- D.** konstituiranje prvoga višestranačkog sabora → krvavi Uskrs
→ prihvatanje prvoga ustava Republike Hrvatske → početak tzv. balvan-revolucije

TOČAN ODGOVOR: A

OBRAZOVNI ISHOD: POV SŠ D.4.2. Učenik prosudjuje nastanak i nestanak dviju jugoslavenskih država kao i stvaranje samostalne i demokratske Hrvatske.

BODOVANJE: 1 bod – točan odgovor

0 bodova – netočan odgovor, odgovor nije označen ili je označeno više odgovora

6.3. PRIMJER ZADATKA VIŠESTRUKOGA IZBORA (UZ POLAZNI SADRŽAJ)

Zadatak višestrukoga izbora (uz polazni sadržaj) sastoji se od upute (u kojoj je opisan način rješavanja zadatka i koja je zajednička za sve zadatke toga tipa u nizu) i osnove (u kojoj je postavljen zadatak) te četiriju ponuđenih odgovora od kojih je jedan točan.

Uputa za rješavanje zadatka višestrukoga izbora (uz polazni sadržaj) glasi:

U sljedećemu zadatku proučite povijesni izvor te odgovorite na postavljena pitanja.

Od više ponuđenih odgovora samo je **jedan** točan.

Točan odgovor morate označiti znakom X na listu za odgovore.

Točan odgovor donosi jedan bod.

Zadatak:

„U ime Oca, Sina i Svetoga Duha.

Ja, ban bosanski Kulin, prisežem tebi, kneže Krvašu, i svima dubrovačkim građanima da će biti iskreni prijatelj Vama od sada i do vijeka, i pravi mir držati sa Vama i vjeru dokle god sam živ. Sve Dubrovčane koji hode po mojoj državi, trgujući, ma gdje tko prebiva ili kuda prolazi, pravom će ujerom i pravim srcem držati bez ikakve povrede, osim ako mi netko po svojoj volji pokloni. I da im ne bude od mojih carinika nasilja; i dok god budu kod mene, pružit će im savjet i pomoći kao što i samome sebi koliko god budem mogao, bez ikakve zle primislji. Tako mi Bog pomogao i ovo sveto evanđenje. Ja Radoje, dijak banov, pisah ovo banovo pismo od rođenja Kristova... ljeta, mjeseca kolovoza u dvadeset i deveti dan, na usječenje glave Ivana Krstitelja.“

1. Što je ban Kulin odobrio dubrovačkim trgovcima?

- A.** osnivanje kolonija
- B.** slobodnu trgovinu
- C.** vjerske slobode
- D.** osnivanje škola

2. Iz kojega je stoljeća prikazani dokument?

- A.** iz 12. stoljeća
- B.** iz 13. stoljeća
- C.** iz 14. stoljeća
- D.** iz 15. stoljeća

TOČNI ODGOVORI:

1. B. slobodnu trgovinu
2. A. iz 12. stoljeća

OBRAZOVNI ISHOD: POV SŠ D.2.1. Pristupnik analizira državno-politički razvoj u srednjemu i ranome novom vijeku u svijetu, Europi i u hrvatskim zemljama.

BODOVANJE: 2 boda – dva točna odgovora

1 bod – jedan točan odgovor

0 bodova – oba netočna odgovora, netočan odgovor, odgovor nije označen ili je označeno više odgovora

6.4. PRIMJER ZADATKA PRODUŽENOGA ODGOVORA

Zadatak produženoga odgovora sastoji se od upute (u kojoj je opisan način rješavanja zadatka) i osnove (najčešće pitanja) u kojoj je zadano što pristupnik treba odgovoriti.

Uputa za rješavanje zadatka produženoga odgovora glasi:

U sljedećemu zadatku pozorno promotrite povijesni izvor i odgovorite na postavljena pitanja na predviđeno mjesto u ispitnoj knjižici.

Zadatak:

Pozorno promotrite slikovni prilog.

Prijevod teksta sa slikovnoga priloga:

Na džepu kaputa svećenika piše: „biskup, opat, vojvoda, grof, mirovina, razmetanje”
Na džepu hlača plemića piše: „porez na sol i duhan, obavezna služba, desetina, vojna služba”. Na maču plemića piše: „pocrvenio od krvi”. Na motici seljaka piše: „natopljena suzama”. Tekst ispod crteža: „Možemo se nadati da će igra uskoro biti gotova.”

1. Odredite vrijeme i prostor nastanka slikovnoga priloga.

Objasnite društveno-povjesne okolnosti na tome prostoru koristeći se sljedećim pojmovima: „Luj XVI. i apsolutistička država”, „tri staleža”, „reforme i bankrot”, „skupština Generalnih staleža“ i „Francuska revolucija”

---

2. Navedite kojemu je staležu slikovni prilog bio namijenjen. Objasnite svrhu i poruku prikazanoga slikovnoga priloga?

---

3. Navedite iz slikovnoga priloga tri primjera/elementa koji ukazuju na njegovu svrhu.

MODEL TOČNOGA ODGOVORA ZA 1.:

Slikovni prilog je nastao **krajem 18. stoljeća** (1789. godina) u Francuskoj u vrijeme vladavine **Luja XVI.** Francuska je u to doba bila **apsolutistička feudalna država** podijeljena na **tri staleža**: svećenstvo (prvi stalež), plemstvo (drugi stalež) te seljake, radnike i građane (treći stalež). **Prvi i drugi stalež su bili povlašteni** i odlučivali su o državnim pitanjima. **Treći stalež** činila je većina stanovnika koji su plaćali porez, ali nisu imali pravo sudjelovanja u državnim službama. Unutar trećeg staleža najteži položaj imali su seljaci i radnici. Bogati građani htjeli su ostvariti politički utjecaj u društvu u skladu sa svojim materijalnim bogatstvom. Vladavinu Luja XVI. obilježili su brojni **ratovi**, **neuspješna vanjska politika**, **raskošan život na dvoru te kriza** zbog nerodnih godina. To je financijski iscrpilo zemlju pa je **kralj pokušao provesti gospodarske reforme**. Prvi i drugi stalež opirali su se reformama kralja ne želeći izgubiti svoje povlastice. Treći stalež želio je velike promjene u društvu. Francuska je **proglasila bankrot** te kralj pokušava riješiti problem **sazivanjem skupštine Generalnih staleža** želeći dobiti podršku za izglasavanje poreza. U skupštini se glasovalo po načelu jedan stalež jedan glas. Na taj su način pripadnici Trećeg staleža uvijek bili nadglasani. Zato su **pripadnici Trećeg staleža zahtijevali da se glasuje po principu jedan čovjek jedan glas**. Kako njihov prijedlog nije prihvaćen, napustili su skupštinu. Ovaj se događaj smatra **povodom Francuske revolucije**.

BODOVANJE:

3 boda

- određeni su vrijeme i prostor (kraj 18. stoljeća, 1789. godina, Francuska) – **1 bod** i
- određena su najmanje četiri elementa povijesnih okolnosti (Luj XVI., absolutistička feudalna država, povlašteni prvi i drugi stalež, treći stalež, ratovi, neuspješna vanjska politika, raskošan život na dvoru, kriza, gospodarske reforme, proglašenje bankrota, skupština Generalnih staleža kao povod Francuske revolucije) – **2 boda**

2 boda

- određeni su vrijeme i prostor – **1 bod** i
- određena su najmanje tri elementa povijesnih okolnosti – **1 bod**

1 bod

- određeni su vrijeme i prostor – **1 bod** ILI
- određena su najmanje dva elementa povijesnih okolnosti – **1 bod**

0 bodova

- Traženi pojmovi nisu navedeni ni opisani ili je opisano manje od dva elementa.

MODEL TOČNOGA ODGOVORA ZA 2.:

Slikovni prilog je **namijenjen pripadnicima Trećega staleža** jer se slikom slala poruka o društvu u kojem manjina ima povlastice i **živi na teret većine**. Svrha slikovnoga priloga bila je **ukazati na društvenu nejednakost te težak položaj Trećeg staleža, osobito seljaka**. Iz izvora je jasno vidljivo da su za postojeće stanje u društvu najviše odgovorni najbohatiji slojevi države, prvi i drugi stalež. Slikovni prilog je mogao ostaviti snažnu poruku na čitatelje i **potaknuti pripadnike Trećega staleža na pobunu protiv režima**. Također, izvor je mogao ostaviti jednako snažnu poruku **prema pripadnicima Prvog i Drugog staleža** o tome kako se **vrijeme njihovog privilegiranog stanja u društvu primiče kraju**.

BODOVANJE:

3 boda

- navedeno je kojemu je staležu bio namijenjen slikovni prilog (Treći stalež) – **1 bod** i
- navedena je svrha slikovnoga priloga (ukazati na društvenu nejednakost i na položaj Trećeg staleža) – **1 bod** i
- navedena je poruka slikovnoga priloga (potaknuti na pobunu protiv režima, pokazati da se vrijeme privilegiranog stanja primiče kraju) – **1 bod**

2 boda

- navedeno je kojemu je staležu bio namijenjen slikovni (Treći stalež) – **1 bod** ILI
- navedena je svrha slikovnoga priloga (ukazati na društvenu nejednakost i na položaj Trećeg staleža) – **1 bod** ILI
- navedena je poruka slikovnoga priloga (potaknuti na pobunu protiv režima, pokazati da se vrijeme privilegiranog stanja primiče kraju) – **1 bod**

1 bod

- navedeno je kojemu je staležu bio namijenjen slikovni (Treći stalež) – **1 bod** ILI
- navedena je svrha slikovnoga priloga (ukazati na društvenu nejednakost i na položaj Trećeg staleža) – **1 bod** ILI
- navedena je poruka slikovnoga priloga (potaknuti na pobunu protiv režima, pokazati da se vrijeme privilegiranog stanja primiče kraju) – **1 bod**

0 bodova

Traženi pojmovi nisu navedeni ni opisani

MODEL TOČNOGA ODGOVORA ZA 3.:

Prikaz seljaka na karikaturi koji je pogubljen i u otrcanoj odjeći od nošenja pripadnika plemstva i svećenstva, te prikaz bogatih i sitih plemića i svećenika koji jašu seljaka. Također, iz džepa kaputa svećenika viri papir na kojem piše: „biskup, opat, vojvoda, grof, mirovina, razmetanje“. Svećenstvo ne plaća porez, ima mirovinu i može se razmetati bogatstvom. Na džepu hlača plemića piše: „porez na sol i duhan, obavezna služba, desetina, vojna služba“. Taj tekst ukazuje koje sve obveze ima seljak prema feudalcima. Rečenica na maču plemića: „pocrvenio od krvi“, ukazuje na nasilje plemstva nad drugima, a rečenica na motici seljaka: „natopljena suzama“ ukazuje na stoljeća nepravde, siromaštva i teškog rada. Rečenica ispod slike „Možemo se nadati da će igra uskoro biti gotova.“ ukazuje da će se društveni sustav uskoro promijeniti.

BODOVANJE:

3 boda (navedeni su najmanje tri primjera/elementa)

- prikaz seljaka na karikaturi koji je pogubljen i u otrcanoj odjeći
- motika seljaka na kojoj piše: „natopljena suzama“
- prikaz plemića koji jaše seljaka.
- mač plemića na kojem piše: „pocrvenio od krvi“
- džep hlača plemića piše: "porez na sol i duhan, obavezna služba, desetina, vojna služba".
- prikaz svećenika koji jaše seljaka.
- džep kaputa svećenika iz kojega viri papir na kojem piše: „biskup, opat, vojvoda, grof, mirovina, razmetanje“.
- rečenica ispod slike „Možemo se nadati da će igra uskoro biti gotova.“

2 boda

- navedeni su najmanje dva primjera/elementa

1 bod

- naveden je najmanje jedan primjer/element

0 bodova

- traženi pojmovi nisu navedeni.

OBRAZOVNI ISHOD: Pristupnik tumači uzroke i posljedice nacionalnih pokreta, ideologija i ratova u svijetu kao i u hrvatskim zemljama do početka 20. stoljeća

RAZRADA OBRAZOVNOG ISHODA PREMA KONCEPTIMA: Pristupnik objašnjava uzroke i posljedice ratova, revolucionarnih i nacionalnih pokreta te ideologija

Vrednovanje zadatka produženoga odgovora

U zadatku produženoga odgovora moguće je maksimalno ostvariti devet bodova.

Svaka od traženih sastavnica u zadatku nosi po tri boda, a bodovanje ovisi o razini ostvarenosti kriterija koje je pristupnik postigao.

Stručna radna skupina će za potrebe ispita državne mature razraditi kriterije za vrednovanje svake od traženih sastavnica.

7. PRIPREMA ZA ISPIT

Ispitom državne mature iz Povijesti ispituje se gradivo koje se redovitim učenjem obradi do kraja četvrtoga razreda gimnazije. Literatura za pripremu ispita svi su udžbenici koje je propisalo i odobrilo Ministarstvo znanosti i obrazovanja.

Popis obrazovnih ishoda za svako područje ispitivanja pristupnicima može služiti kao provjera usvojenoga znanja. Dobro poznavanje načina ispitivanja znatno će pomoći pristupnicima da uspješno riješe zadatke u ispitу.

Pristupnicima se savjetuje:

- proučavanje ishoda prema predmetnome kurikulumu
- rješavanje oglednoga primjera ispita.

